

Indhold:

- "Tag der offenen Tür"
- De kom, de så, de nød det.
Besøg af svenske
sonnenbergere i København
- Dialog i farezonen?
- Interviewfragen an Fritz Eitel

Fra redaktørerne

Kære medlemmer!

Her får I – lidt forsinket – et nyhedsbrev fra os i Den danske Sonnenbergkreds' bestyrelse. I dette blad kan I først læse om "Tag der offenen Tür" som blev afholdt i august på Sonnenberg.

Desuden får I en beretning om besøget af Den svenske Sonnenbergkreds i København i september. Vi havde annonceret, at I medlemmer kunne deltage i denne dag. Desværre viste planlægningen og koordineringen med Den svenske Sonnenbergkreds sig at trække ud, og vi kunne ikke nå at invitere jer til arrangementet.

Længere nede i dette blad får I som opfølgning og afslutning på interviews i vores sidste blad, også et interview med Fritz Eitel.

Endelig har vi af Det danske Kulturinstitut fået tilladelse til at gengive et debatindlæg skrevet i deres eget nyhedsbrev af Bernd Kretschmer. Artiklen tager udgangspunkt i avisoverskrifterne fra foråret om, at tysk er den store taber i gymnasiet.

Vi ønsker jer god læsning og minder om, at vi som altid gerne hører fra jer, både hvad angår dette nyhedsbrev og arbejdet med Sonnenbergkredsen generelt.

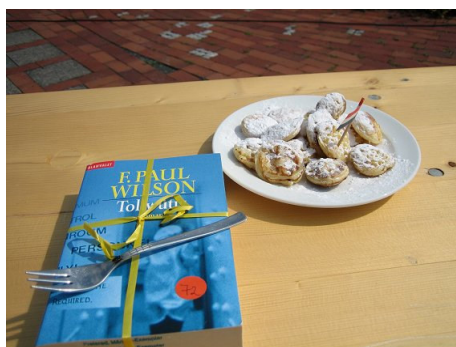
Venlige hilsner redaktørerne Ulla Fredsgaard og Tina Kortegaard

“Tag der offenen Tür”

Dagen bød på dejligt solskinsvejr og mange kulturelle indslag arrangeret dels af husets egne medarbejdere og frivillige fra medlemslandene. Fra Danmark havde vi en bod hvor vi solgte antikke glas fra Holmegaard.

Dagen var ment som et reklamefremstød for huset og for at vise at der er mange aktiviteter i gang. Der blev budt velkommen af den tyske formand Domröse og holdt taler af repræsentanter for Harzen regionen. Herefter var der fremvisning af huset, vandringer i området, udstillinger og mulighed for at købe mad og drikke.

Hollænderne bidrog med “Poffertjes” – en slags æbleskiver i lille format som spises med puddersukker og smør.
Skrevet af: UF

De kom, de så, de nød det.

Vejret over København viste sig fra sin bedste side, da de svenske sonnenbergere kom til København med Oslobåden om morgenen den 15. september. Længe havde forberedelserne været undervejs, temaet for den svenske odysse havde oprindeligt været et oplagt Sonnenbergtema nemlig højtideligholdelsen af 100 året for unionsopløsningen mellem Sverige og Norge. Da dette emne egentlig i Danmark kun havde givet anledning til en række avisartikler, løb ideen for Danmarks vedkommende ud i sandet, og Den svenske Sonnenbergkreds besluttede i stedet at fejre en 200-årig international fødselar ved at begive sig i fodsporene efter H. C. Andersens vandring i København 1819 – 1875.

Det viste sig imidlertid, at kun en meget lille del af den samlede svenske gruppe var sonnenbergere, så det var derfor begrænset, hvor meget det blev snakket Sonnenberg i koncentreret diskussions-form. Der var dog om eftermiddagen indlagt et museumsbesøg til Matisse-udstillingen på Louisiana og undervejs tilbage til København fik jeg lejlighed til i bussen at fortælle om Sonnenberg. Jeg gav en samlet beretning om hele situationen for os i ISA med udgangspunkt i højskolerne problemer i Europa sådan generelt set. Med opfordring til den enkelte om først og fremmest at melde sig til kurser i Harzen, det må have den højeste prioritet i disse år.

Det er et problem for svenske sonnenbergere, som fortrinsvis bor i Stockholmsområdet, at rejse til Harzen med tog, da det tager en nat ekstra hver vej i forhold til København. Sproglige genvordigheder kommer ydermere hertil, da der er ikke så mange i Sverige i dag, som kan tysk. Vejen frem er at Sonnenberg har flere tilbud med engelsk som konferencensprog. Flere af de ældre i gruppen var født i Tyskland, men det giver heller ikke nogen basis for fremtidig udvikling i den svenske Sonnenbergkreds. Vi står derfor over for bastante problemer såvel i Sverige som i Danmark.

Det er en god idé at tage på rundtur til hinanden, besnærende for os at gøre det samme. Tager vi imidlertid prisen for en rundtur af denne art i betragtning, må vi konstatere, at en rejse til Sonnenberg i den nuværende situation havde været mere gavnlig for alle parter.

Efter en god dansk middag for 100 kroner på Cafe Lindevang på Frederiksberg. vinkede Kirsten Gjaldbæk fra dansk-tysk selskab og undertegnede pænt farvel til en glad og tilfreds svensk gruppe.

En trevlig kulturrejse i de nordiska grannländerne.

Ib Rønne

Interviewfragen an Fritz Eitel

Wie lange bist du schon auf dem Sonnenberg tätig?

Ich habe am 1. Mai 1966 meine hauptberufliche Arbeit aufgenommen: zwei Jahre als pädagogischer Mitarbeiter, dann als Leiter der Finanz- und Organisationsabteilung, später als Mitglied des dreiköpfigen Leitungsteams und in den letzten zehn Jahren bis 1998 als Generalsekretär.

Als ehrenamtlich tätiger Generalsekretär für die International Sonnenberg Association bin ich bis Mai 2007 gewählt.

Was machst du auf dem Sonnenberg?

Vor allem geht es um die Kommunikation zwischen den 25 Sonnenberg-Gruppen und detaillierte Verabredungen mit ihnen in der Zusammenarbeit mit dem Internationalen Haus, auch Verhandlungen mit Behörden und der Europ. Kommission gehören zu diesen Aufgaben des ISA-Generalsekretärs.

Beim deutschen Sonnenberg bin ich ehrenamtlich für die Kontaktpflege

zu 1.500 deutschen Mitgliedern verantwortlich. Daneben helfe ich bei der Vorbereitung von Erwachsenen tagungen und bin gelegentlich als Tagungsleiter tätig.

Wie siehst du die Zukunft des Sonnenbergs? Was wünschst du dir für die Zukunft?

Zusammen mit vielen haupt- und ehrenamtlichen Sonnenberg-Freundinnen und -Freunden bemühe ich mich den Geist des Sonnenbergs auch in neuen, bescheideneren Organisationsformen deutlich werden zu lassen. Ich wünsche mir, dass die Internationalität in der Teilnehmerzusammensetzung, insbesondere aber auch bei der Wahl der Themen mindestens erhalten, möglichst erweitert wird. Dazu bedarf es der Anstrengung gerade auch der Freunde der jüngeren und mittleren Generation. Ich wünsche mir, dass sie die Grundgedanken des Sonnenbergs, die sich mehr als 50 Jahre bewährt haben, in zeitgemäßen Formen weiterführen.

In wirtschaftlich-finanzieller Hinsicht ist mir klar, dass noch einige Hürden für die Stabilisierung der Arbeit zu überwinden sind.

31. Mai 2005 – spørsmål stillet af Tina Kortegaard

Med tilladelse fra Det danske kulturinstitut bringer vi her en tekst, som blev bragt i deres nyhedsbrev nr. 9, september 2005:

Dialog i farezonen ?

Af Bernd Kretschmer, Institutleder, Det Danske Kulturinstitut i Tyskland

”Tysk den store taber i gymnasiet” - lyder overskriften på en artikel, som blev offentliggjort på Politikens internet-avis den 26. april d.å. Alt tyder på, at faget tysk bliver den store taber af den nye gymnasiereform i Danmark. Værst ser det ud for hf-kurserne, hvor formentlig to ud af tre tyskhold vil forsvinde. På gymnasierne bliver der en tilbagegang på omkring 15-20 pct. - skriver Politiken.

Med den nye gymnasiereform skal danske elever kun have to fremmedsprog, hvoraf det ene skal være engelsk, mens de til det andet kan vælge mellem spansk, tysk, fransk, italiensk og russisk. Når de sproglige elever skal vælge hovedsprog, er tysk ikke længere obligatorisk for de sproglige klasser. Det betyder, at færre gymnasieelever vil vælge tysk efter sommerferien, og på nogle gymnasier er der risiko for, at der slet ikke oprettes tyskklasser på det højeste niveau.

Ifølge en rundspørge fra tysklærerforeningen til 21 gymnasier og 11 hf-steder ser det værst ud på hf, hvor tysk ikke længere bliver obligatorisk efter reformen. På Syddansk Universitet frygter man, at man vil få et rekrutteringsproblem med tyskstuderende, når de unge vil vælge tysk fra på gymnasiet.

Undervisningsminister Bertel Haarder ser også alvorligt på udviklingen og advarer mod at tro, at man kan klare sig med kun engelsk i fremtidens Danmark. I Dansk Industri er man ligeledes bekymret for udviklingen hvor Danmark kommer til at mangle tyskkyndige, som vil få konsekvenser også på erhvervsområdet. I Dansk Industri argumenteres for, at Tyskland traditionelt er Danmarks vigtigste samhandelspartner, og at der således er behov for en dybere forståelse for landet og sproget.

Engelsk er nok det kommercielle sprog i over en tredjedel af hele verdens økonomi. Engelsk bruges i en meget stor udstrækning som ”lingua franca”, d.v.s. det sprog, som anvendes af to personer, der ikke taler hinandens modersmål. Engelsk anvendes af rejsebureauer, flyselskaber, medieverdenen, filmindustrien m.v. Det gælder i et vist omfang også Tyskland, som faktisk er Danmarks største eksportmarked, hvor mere end en femtedel af den danske eksport går til nabolandet.

Der skal dog advares imod at overvurdere det engelske sprogs rolle i Tyskland. Det ville være højst naivt at tro, at man f.eks. som dansk forretningsmand, studerende, journalist m.v. kunne klare sig i Tyskland alene med engelsk. For

at kunne følge med i tysk økonomi, samfund, politik og kultur kræves det tyskkundskaber. (Lignende gælder Frankrig: For at kunne følge med og læse "Le Monde" kræves det selvfølgelig franskkundskaber.)

Mange af forretningsforbindelserne vil kigge mærkelig på én, hvis man ikke kan tysk og forstår den tyske mentalitet og kultur! For faktum er, at mange tyskere ser skævt til en dansker, der vil sælge dem noget på engelsk. Tiltroen er smuttet allerede før samtalen starter. Spørg danske erhvervsfolk!

Tiderne skifter

Man talte engang mere tysk end fransk, engelsk eller spansk i Europa! Og ja, det har ændret sig! Men kunne det ikke ændre sig igen!?

Et argument, der i denne forbindelse kan føres i marken, er det tyske sprogs tilknytning til EU. Inden for EU repræsenterer tysk den største sproggruppe. Under det seneste møde af EU-præsident José Manuel Barroso med de 24 EU-kommissærer i Bruxelles ultimo april d.å. blev forhandlingerne ført på engelsk, tysk og fransk - i denne rækkefølge. Og under topmøderne af ministre og regeringschefer er tysk-tolkning standard.

Så sent som i 1999 ville den daværende finske statsminister Paavo Lipponen udover finsk kun tillade fransk og engelsk som officielt EU-sprog ved ministermøder. Beslutningen blev straks revideret efter protest fra Tyskland og Østrig.

Bortset fra 80 mio. tyskere findes der uden for Tysklands grænser 16-17 mio. mennesker, der taler tysk, herunder i Schweiz og Østrig - et sprogområde på knap 100 mio. mennesker. I de mellem- og østeuropæiske lande ligger tysk (efter engelsk) helt klart på anden plads som hyppigst lærte sprog. Det er typisk lande som Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet og Polen, hvor tysk traditionelt har haft og fortsat har en stærk position.

Professor Csaba Földes ved Institutet for Germanistisk Sprogvidenskab ved Universitetet Veszprém i Ungarn fremhæver, at "man i Europa ikke kan klare sig mere uden tysk." Og han supplerer, at tysk på tærsklen af 1800-/1900-tallet har været toneangivende, hvad angår udgivelsen af videnskabelige skrifter. Csaba Földes føler, at tysk p.t. oplever en renæssance, uanset det engelske sprogs dominerende rolle.

Sprogkundskaber uundværlige for den mellemfolkelig forståelse

Men bør der ikke - udover erhvervsmæssige og videnskabelige kriterier - anlægges også andre synsvinkler? Er sprogundervisning blot til for erhvervslivet og EU-samarbejdet, eller skal den også bibringe eleverne en kulturel indsigt og mellemfolkelig forståelse til glæde for dem selv? Undervisningssystemet bør ikke udelukkende indrettes efter erhvervslivets og

arbejdsmarkedets helt aktuelle behov. De er flygtige, især i en højteknologisk tid.

Man tror snart, at New York ligger tættere på København end Berlin eller Paris, men det er ikke i cyber-verden, hvor tingene foregår (på engelsk). Realiteten finder sted i dagligdagen, hvor man fysisk møder folk, som man skal omgås med - på tysk. Spørg danskere, som har været bosat i udlandet, herunder i Tyskland.

Sproget kan være en barriere, dvs. en mangel på sprogkunderskab er hindrende for at fordybe sig i et lands samfund. Så snart man dog kender til sproget, får man adgang til et folks tankegang og følelser.

Det er nok meget naturligt, at et ungt menneske, der bor i København, ikke rigtig kan se at man skal bruge Tysk til noget med mindre man da overvejer at bosætte sig i Tyskland! I dag fokuserer eleverne på, hvad de selv mener at have brug for. Og det er sikkert også sjovere at tage på ferie ved Rivieraen end i Harzen!

Tysk er ikke et særlig populært sprog i Danmark. Det gælder for at være klodset, grimt og meget besværligt. Men er det ikke en fordom? Ligesom den, at tyskere er et meget arrogant folkefærd. Muligvis fordi de bærer rundt på en unægtelig meget tung historie, synes jeg, at den typiske tysker er temmelig ydmyg, grænsende til det selvudslettende.

Af samme årsag er det også mange danskeres erfaring, at man kommer meget langt med tysk i Tyskland - også selvom det langtfra er korrekt. Tyskerne plejer at være meget imponerede over, at man har givet sig i kast med deres sprog, og de forventer slet ikke, at man kan tale det perfekt, for de ved godt, at det er svært. Så man vinder altså meget ved at turde bruge tysk. Man kommer simpelthen ind på livet af folk på en måde man ikke kunne gøre med engelsk.

Og hvordan ville i øvrigt danskere have det hvis danskundervisningen i Tyskland ville blive reduceret?

I denne forbindelse holder argumentet ikke stik, at f.eks. spansk skulle være meget lettere end tysk. I spansk, fransk og de andre romanske sprog findes der for en dansker lige så vanskelige grammatikalske fænomener som i tysk. Derimod er tysk et nærtbeslægtet germansk sprog, og derfor får man som dansker en stor del af ordforrådet serveret uden besvær.

Sprog som horisontudvidelse

For at vores univers kan fortsætte med at udvikle sig, så kræver det, at vi lærer mere om hinanden og sammen med engelsk og fransk spiller tysk en hovedrolle i kulturen og kommunikationen i Europa. I denne forbindelse har

ikke kun undervisningssektoren, men i høj grad også medierne og politikerne i Danmark et kæmpe ansvar for denne skævvridning af danskernes horisont.

Der er mange i Danmark, der tror, at landet er ved at styrke sin internationale profil. Det er en fejlslutning. Tværtimod! Det virker som om, der findes en indsnævring af mange danskeres horisont. Man sidder og diskuterer, om danskerne skal lære tysk ... Måske skulle undervisningen i fremmed sprog i skolen helt afskaffes, hvorfor spillede tid på det. Sådan!

Det minder lidt om den tid, hvor Danmark i 1800-tallet satsede alt for meget på de Grundtvigske ideer og i internationalt perspektiv udviklede sig til et næsten lukket område. Indtil personligheder som f.eks. Georg Brandes formåede at genåbne vinduet til europæisk åndsliv og kultur.

Danmarks internationale kultursamarbejde har som overordnede mål at udbrede kendskabet til dansk kunst og kultur i udlandet, at styrke den kvalitative udvikling af dansk kunst og kultur og at øge kendskabet til Danmark og dansk politik.

Tidligere talte man om dansk kultureksport til udlandet. Men selvom man efterhånden i vore tider taler om kulturudveksling, synes der i praksis fortsat at være tale om envejsudveksling, at man ikke er villig til at modtage kulturelle strømninger fra udlandet, herunder fra naboen mod syd.

Forudsætninger for dansk kulturformidling til og i Tyskland er meget gode. Der er stor interesse for Danmark, og der findes stor sympati for det danske samfund og kultur, som danner et ideelt grundlag for de danske kulturaktørers arbejde i landet, herunder Det Danske Kulturinstituts.

Skal dansk kultur "afsættes" i Tyskland eller Frankrig, så kræver det, at man forholder sig til det pågældendes lands sprog.

Problemet under overfladen

Det ser ud som om problemet med tysk og tysk sprogundervisning i Danmark i virkeligheden er overfladen på et generelt problem mange danskere har med Tyskland og tyskerne.

Meningsmålinger viser, at danskere stadig er skeptiske over for tyskere. Det er nu 60 år siden, Anden Verdenskrig sluttede, men knap halvdelen af alle danskere siger, at forholdet til tyskerne stadig er påvirket af krigens begivenheder på dansk jord. Det forbausende resultat af den analyse, Vilstrup for nylig har foretaget for Politiken, er nok, at denne holdning er den samme i alle aldersgrupper - også hos de yngre.

Det er ikke had og bitterhed, men noget helt andet og på anden måde dybt beklageligt, der nu præger danskernes forhold til tyskerne. Det er en form for

(venlig) ligegyldighed. Det er undertiden, som om den store nabo interesserer sig mere for Danmark end omvendt.

Noget udbredt had til tyskere er der ikke tale om, ifølge eksperter og tyskeres egne udtalelser om, hvordan de bliver mødt af danskere. Men tyskerne må formodentlig endnu et par generationer leve med, at det kollektive ansvar i Europa for nazismen ikke har nedfældet sig i den kollektive bevidsthed.

Og så se på danskernes forhold til svenskerne. Selv om det er flere hundrede år siden, Danmark sidst var i krig med Sverige, ligger der stadig noget og lurur under overfladen. Den særlige glæde over det danske landsholds sejr i fodboldkampen er næsten lige så stor når det gælder mod Tyskland som mod Sverige.

Måske ligner tyskerne danskerne simpelthen for meget, at man interesserer sig specielt for dem. Det kan jo kaldes godt for forsoningen, men mindre godt for samspillet i Europa, hvor der er behov for større bevidsthed om alt det positive, som tysk kultur har givet, og ikke blot en levende erindring om det onde.

Godt naboskab

Det er ikke klogt at se langt væk på bekostning af det, som er lige for. Tysk kultur kan lære danskerne meget. Men det kræver, at man er åben og kaster de fordomme af sig, som mange fortsat går rundt med.

Tyskland er ikke et "rige" mere. Det består af en række regioner, de såkaldte Bundesländer (forbundslande), hvor mangfoldigheden blandt disse er langt større end forskellen mellem Sjællændere og Jyder. Tyskerne har efter 1945 lært at være mere åbne og tolerante (ofte mere end danskere typisk kender det fra sig selv).

Tyskland er et naboland og en kultur, som egentlig står Danmark meget nær. Et eksempel blandt mange andre er juletræet. Er alle danske klar over, at traditionen stammer fra Tyskland? Og omvendt: at Tyskland i vore tider er Danmarks største eksportmarked for danske juletræer?

Et andet eksempel kunne være et kendt dansk dagblad. Avisens oprindelse tager sit udgangspunkt i det faktum, at en ung tysk bogtrykkersvend, Ernst Henrich Berling i 1731 indvandrede til Danmark og fik etableret Berlingske Tidende.

- Eller flere af de store nordiske forfattere som Ibsen, Strindberg, J.P. Jacobsen og Herman Bang, som dengang var store navne i Tyskland og hvis bøger fandtes indtil Anden Verdenskrig både i alle tyske biblioteker og private hjem.

Til sidst en dansk forfatter, som netop i år hyldes både i Danmark og i udlandet - nationaldigteren H.C. Andersen. Pudsigt nok var det Tyskland, hvor Andersen fik sit egentlig gennembrud - længe inden han blev accepteret i sit fædreland. Der er mange danskere, som nok har glemt, at hans romaner og eventyr blev verdenskendt via de tyske udgaver.

Ethvert individ har absolut behov for at have sine familieforhold i orden, at have et godt forhold til kollegerne på arbejdspladsen og at hygge sig med vennerne. Og så skal man også løbende holde (god) kontakt til sine naboer, at interessere sig for deres bedrifter. Det samme gælder nationer. Der vil nok findes visse præferencer for den svenske frem for den tyske nabo. Men kontakten skal plejes og dialogen skal fortsættes og udvides - ikke alene for naboernes skyld, men til gavn for Danmark selv.

Ifølge den etymologiske oprindelse betyder selve det græske ord "dialog", at der er to, der taler sammen. Og det kræver sprogkunderskaber.

Kommentarer, kritik og indlæg til bladet modtages gerne på Ullafred@hotmail.com eller twk@vip.cybercity.dk For medlemmer der modtager dette blad i papirudgave kan sidstnævnte adresse også bruges til at tilmelde sig e-mail-listen og herefter modtage bladet elektronisk.
 Deadline for indlæg til næste nyhedsblad: 25. november 2005
 Med venlig hilsen redaktørerne Tina W. Kortegaard og Ulla Fredsgaard

Bestyrelsen – adresseliste

Navn	Adresse	Email	Telefon	Status
Elsebeth Damgaard Schmidt	Østerhaven 11 6430 Nordborg	else-beth@hotmail.dk	74 45 0576	Formand og kasserer
Ib Rønne	Nystedvej 41 2500 Valby	roennebi@vip.cybercity.dk	36 46 28 86	Næstformand Blad
Karin Meyer	Baunevej 85 2630 Taastrup	karin.meyer@get2net.dk	43 52 47 31	Ekstern sekretær
Ulla Fredsgaard	Ingerslevs Boulevard 17, 4.th. 8000 Århus C	ullafred@hotmail.com	86 12 27 16	Bestyrelsesmedlem Blad
Tina Wasmann Kortegaard	Hirsevej 16, st. th. 2700 Brønshøj	twk@vip.cybercity.dk	35 34 43 03	Intern sekretær Blad
Søren L. Andersen	Landlystvej 31D, 1.th 2650 Hvidovre	andersenz@yahoo.com	61 16 97 52	Bestyrelsesmedlem
Wivi Hellsten	Moltkesvej 29, 1.tv. 2000 Frederiksberg	whell@sol.dk	38 88 28 98	1. suppleant
Michael Kammer	Pile Allé 47, 1. 2000 Frederiksberg	mich.k@get2net.dk	3322 1979	2. suppleant